

Магістр 1 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

КОНТРОЛЬ ЗА ФОРМУВАННЯМ І ВИКОРИСТАННЯМ КОШТОРИСУ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ

Анотація. Запропоновано визначення понять "кошторис бюджетної установи" та "контроль". Розглянуто організаційні засади контролю формування і виконання кошторису бюджетної установи, його об'єкт, предмет та види. Розкрито економічний зміст кошторису. Запропоновано заходи вдосконалення контролю виконання кошторису.

Аннотация. Предложены определения понятий "смета бюджетного учреждения" и "контроль". Рассмотрены организационные основы контроля формирования и исполнения сметы бюджетного учреждения, его объект, предмет и виды. Раскрыто экономическое содержание сметы. Предложены меры совершенствования контроля исполнения сметы.

Annotation. Definitions of the concepts "estimates of budget institutions" and "control" have been proposed the organizational framework for control of the formation and execution of a budget institution estimates, its object, subject and types have been studied. The economic content of the estimates has been disclosed. The measures to improve the control of estimates performance have been proposed.

Ключові слова: кошторис, контроль, бюджетна установа, загальний та спеціальний фонди.

Бюджетна система відіграє важливу роль в економіці держави і значно впливає на її внутрішній та зовнішній баланс, стан розвитку економічних процесів і стан сучасного забезпечення громадян. Важливу роль в управлінні діяльністю бюджетних установ відіграють раціональна організація та методика обліку й аналізу результатів виконання кошторису.

Аналіз літературних джерел показав, що в сучасному науковому середовищі визначення поняття контролю формування і виконання кошторису бюджетної установи відсутнє. Натомість існують цікаві погляди щодо визначення поняття "контроль", "контроль у бюджетних установах", "кошторис бюджетної установи". Ці поняття розглядають такі вчені, як: Дікань Л. В., Бутинець Ф. Ф., Жила В. Г., Усач Б. Ф. [1 – 4].

Мета дослідження – теоретичне обґрунтування та уточнення визначення поняття контролю формування і виконання кошторису бюджетної установи.

Завдання дослідження: розкрити сутність кошторису бюджетної установи; обґрунтувати напрями проведення перевірки формування і виконання кошторису бюджетної установи; уточнити поняття контролю формування і виконання кошторису бюджетної установи.

Об'єкт дослідження – кошторис бюджетної установи.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти кошторису в бюджетній установі.

Бюджетна установа, згідно зі статтею 2 Бюджетного кодексу України, це орган державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними в установленому порядку, що повністю утримується за рахунок відповідно до державного чи місцевого бюджету [5].

Кошторис бюджетних установ є складовою місцевого бюджету бюджетної системи країни. Кошторис бюджетної установи – це основний плановий фінансовий документ фінансової установи, яким на бюджетний період встановлюється повноваження щодо отримання надходжень і розподіл бюджетних асигнувань на взяття бюджетних зобов'язань та здійснення платежів для виконання бюджетною установою своїх функцій та досягнення результатів, визначених відповідно до бюджетних призначень [5].

Кошторис бюджетних організацій складається з двох частин: спеціального фонду, який містить обсяг надходжень із спеціального фонду, та розподілу видатків за економічною класифікацією для спеціальних цілей бюджетної установи, наприклад, для створення державних запасів та резервів та для реалізації пріоритетних заходів з метою виконання своїх основних функцій; та загального фонду, який містить обсяг надходжень із загального фонду бюджету і розподіл видатків за повною економічною класифікацією на виконання основних цілей бюджетної установи, наприклад, кошти від сплати податків на ввезені товари [6].

Кошторис бюджетної установи складається з двох частин, які наведені на рис. 1.

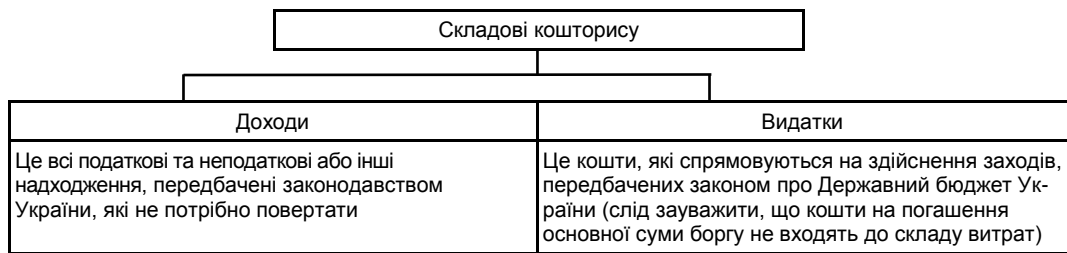

Рис. 1. Складові кошторису

На думку автора, розроблення кошторису бюджетної установи спрямоване на розв'язання двох основних завдань (рис. 2):

- 1) визначення обсягу доходів і видатків, пов'язаних із діяльністю окремих структурних одиниць та підрозділів;
- 2) забезпечення покриття видатків фінансовими ресурсами із різних джерел.

Рис. 2. Економічний зміст кошторису доходів і видатків бюджетної установи [7]

Щоб з'ясувати сутність контролю формування і виконання кошторису, слід проаналізувати, яке місце займає зазначене питання в перевірці діяльності бюджетної установи. Під час перевірки діяльності бюджетної установи органами Державної контрольно-ревізійної служби одним із основних питань є контроль за формуванням та виконанням кошторису. Саме контроль питання достовірності формування кошторису є першочерговим, оскільки він дає змогу зробити висновок, чи мало місце зайве виділення асигнувань або недофінансування установи. Контроль (від франц. *controle* – перевірка) тлумачать як: 1) складову управління економічними об'єктами та процесами, що полягає у спостереженні за об'єктом з метою перевірки відповідності його стану, що спостерігається, бажаному чи необхідному стану, передбаченому законами, положеннями, інструкціями, іншими нормативними актами, а також програмами, планами, договорами, проектами, угодами; 2) контроль над об'єктом, реальну владу, зосередження прав управління об'єктом в одних руках [8]. Можна дати авторське визначення контролю – це функція управління, яка полягає у виявленні, запобіганні та попередженні порушень суб'єктами контролю з метою забезпечення ефективної діяльності суб'єкта господарювання. Дане трактування окреслює його місце в управлінні, визначає мету здійснення контролюючих заходів.

Таким чином, у ході теоретичного дослідження автором визначено поняття контролю за формуванням і виконанням кошторису бюджетної установи, яке враховує основні сутнісні ознаки понять "контроль", "контроль у бюджетних установах", "кошторис бюджетної установи". На думку автора, організація контролю за формуванням і виконанням кошторису бюджетної установи – це сукупність заходів, спрямованих на перевірку обґрунтованості кожної статті кошторису а також установлення дотримання бюджетною установою затверджених обсягів, асигнувань і з'ясування причин їх відхилення з метою перевірки законності доцільності та ефективності використання бюджетних коштів.

Отже, автором надано визначення контролю за формуванням і виконанням кошторису бюджетної установи та визначено перспективи подальших наукових розробок.

Визначаючи перспективи подальших наукових розробок за напрямом контролю за формуванням і виконанням кошторису, слід зазначити необхідність розробки технології контролю даного питання, застосування якої сприятиме підвищенню ефективності ревізії органами Державної контрольно-ревізійної служби.

Наук. керівн. Писарчук О. В.

Література: 1. Дікань Л. В. Фінансовий контроль: теорія та методологія : монографія / Л. В. Дікань, Ю. О. Голуб, Н. В. Синюгіна. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2009 – 92 с. 2. Бюджетний кодекс України № 5518-VI від 06.12.2012 р. (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua. 3. Жила В. Г. Ревізія та аудит / В. Г. Жила. – К. : МАУП, 1998. – 96 с. 4. Усач Б. Ф. Контроль і ревізія : підручник / Б. Ф. Усач. – К. : Знання, 2007. – 263 с. 5. Бюджетний Кодекс України від 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>. 6. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування (зі змінами) нараховують страхові внески : Закон України від 09.09.2003 р. № 1058-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>. 7. Безруких П. С. Бухгалтерській облік / П. С. Безруких. – К. : Вища школа, 1999. – 563 с. 8. Бланк І. А. Фінансовий менеджмент : навч. курс / І. А. Бланк. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Ельга ; Ніка-Центр, 2004. – 656 с.